Maa- ja metsätalousministeriö
Jord- och skogsbruksministeriet

Muistio

16.10.2023 VN/15624/2023

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunnan
asiantuntijakuuleminen 17.10.2023

Maatalousneuvos Esa Hiiva
Maa- ja metsätalousministeriö

Asia: HE 41/2023 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle (yleisesittely) sekä VNS 1/2023 vp Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2024—2027 (MMM:n hallinnonala)

Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalle ehdotetaan vuoden 2024 talousarvio-ehdotuksessa määrärahoja yhteensä 2,65 mrd. euroa, jossa on vähennystä 16,2 milj. euroa verrattuna vuoden 2023 varsinaiseen talousarvioon. Määrärahoissa on otettu huomioon hallitusohjelman mukaiset hallinnonalalle kohdistetut menosopeutukset, joista on erillinen liite.

Vuoden 2024 talousarvioesitys

Hallinto ja tutkimus

Hallinnon ja tutkimuksen (luku 30.01.) määrärahat kasvavat 4,1 milj. eurolla 144,6 milj. euroon edellisen vuoden talousarvioon verrattuna, mikä johtuu suurimmaksi osaksi palkkauksen tarkistuksista sekä REPowerEU-ohjelman T&K-rahoituksesta.

Maaseudun kehittäminen sekä maa- ja elintarviketalous

Maaseudun kehittämisen (luku 30.10.) määrärahat kasvavat 40,0 milj. eurolla 484,8 milj. euroon. Muutos johtuu pääosin tuki- ja korvausjärjestelmien määrärahojen muutoksista sekä korkojen noususta johtuvasta maaseutuelinkeinotoiminnan korkotuen kasvaneesta tarpeesta. Maaseudun kehittämisen tavoitteena on maaseutualueiden potentiaalin hyödyntäminen sekä elinvoimaisuuden lisääminen kestävällä tavalla. Maaseudun kehittämisen tavoitteita tuetaan mm. maaseudun yritystukien, tutkimus- ja kehittämishankkeiden sekä maaseudun neuvonnan avulla.

Maa- ja elintarviketalouden (luku 30.20.) määrärahat vähenevät 23,7 milj. eurolla 1,77 mrd. euroon edellisen vuoden varsinaiseen talousarvioon verrattuna, mikä johtuu pääosin turvepeltojen ilmastotoimien kertaluonteisen määrärahan päättymisestä. Luvun määrärahoin parannetaan biotalouteen ja ruokaan perustuvien liiketoimintojen kestävää ja kilpailukykyistä kasvua sekä turvataan vastuullisella toiminnalla ihmisten, eläinten ja kasvien terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta.

Maaseudun kehittämisen (luku 30.10.) sekä maa- ja elintarviketalouden (luku 30.20.) määrärahoja 2024 ja kehyskaudella 2025-2027 tarkastellaan erillisessä liitemuistiossa.

Luonnonvaratalous ja Metsähallitus

Luonnonvaratalouden (luku 30.40.) ja Metsähallituksen julkisten hallintotehtävien määrärahat (luku 30.64) vähenevät 41,5 milj. eurolla 195,8 milj. euroon vuoden 2023 varsinaiseen talousarvioon nähden. Vähennykset johtuvat pääosin hallitusohjelman mukaisista sopeutustoimista, EU:n elpymis- ja palautumissuunnitelman rahoituksen päättymisestä sekä muiden määräaikaisten rahoitusten päättymisestä.

Luonnonvaratalouden muodostavat kala-, riista-, metsä- ja vesitalous sekä yleiset luonnonvara-asiat. Luonnonvaratalouden tavoitteena on uusiutuvien luonnonvarojen kestävä hoito ja käyttö sekä niihin liittyvien riskien hallinta. Määrärahoilla turvataan huoltovarmuutta, korvataan uusiutumattomien raaka-aineiden ja energian käyttöä, luodaan edellytyksiä luonnonvarojen kestävään käyttöön perustuvalle kilpailukykyiselle yritystoiminnalle, sovitetaan yhteen luonnonvarojen käytön ja suojelun tarpeet sekä luodaan hyvinvointia luonnon virkistyskäytön avulla.

Maanmittaus ja asunto-osakkeiden kirjaaminen

Luvun (30.70.) määrärahat kasvavat 4,8 milj. eurolla 53,0 milj. euroon edellisen vuoden talousarvioon verrattuna, mikä johtuu pääosin huoneistotietojärjestelmän rahoituksesta ja palkkausten tarkistuksista. Maaomaisuuteen, osakehuoneistoihin ja peruspaikkatietoihin liittyvät tehtävät ja palvelut turvaavat osaltaan omistusta ja kansallista vakuusjärjestelmää sekä palvelevat digitalisoituvan yhteiskunnan tietotarpeita. Paikantamisen perustan ylläpidolla ja kehittämisellä turvataan paikkatietojen hyödyntämistä koko yhteiskunnassa. Toimintamenot sisältävät EU:n elpymis- ja palautumissuunnitelmasta rahoitettavan huoneistotietojärjestelmän toisen vaiheen kehittämisen.

Talousarvion ja kehyskauden linjaukset

Maa- ja metsätalousministeriön pääluokan määrärahat ovat kehyskaudella keskimäärin 2,6 mrd. euroa vuosittain. Pääosa eli n. 90 % maaseudun kehittämisen sekä maa- ja elintarviketalouden määrärahoista liittyy vuoden 2023 alusta käyttöön otettuun Suomen CAP-suunnitelman 2023—2027 toimeenpanoon.

Suomen elpymis- ja palautumissuunnitelman REPowerEU-lukuun liittyen lisätään Luonnonvarakeskukselle yhteensä 3,0 milj. euroa puhtaan energian ja materiaalivirtojen T&K-hankkeeseen.

Vapaaehtoisen suojelun METSO-, HELMI- ja NOUSU-ohjelmia jatketaan ja kehitetään 6,0 milj. euron vuosittaisella määrärahalla.

Liitteet PP-esitys
Liitemuistio maaseudun kehittämisen sekä maa- ja elintarviketalouden määrärahoista vuoden 2024 talousarviossa ja kehyskaudella 2025-2027
Taulukko HO 2023 -säästöistä

Jakelu Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta

Liitemuistio

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunnan asiantuntijakuuleminen 17.10.2023

Asia: HE 41/2023 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle sekä VNS 1/2023 vp Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2024—2027

Maaseudun kehittämisen sekä maa- ja elintarviketalouden määrärahat vuoden 2024 talousarvioesityksessä sekä vuosien 2025-2027 kehyksissä

Maaseudun kehittämisen (luku 30.10.) sekä maa- ja elintarviketalouden (luku 30.20.) määrärahojen kehitystä on tarkasteltu oheisissa taulukoissa (1 000 euroa).

		TA23	TAE24	Muutos	Muutos-%
30.10.	Maaseudun kehittäminen	444 722	484 771	40 049	+ 9%
30.20.	Maa- ja elintarviketalous	1 794 465	1 770 741	-23 724	- 1 %

		TAE24	2025	2026	2027	Keskim. 2025-2027
30.10.	Maaseudun kehittäminen	484 771	463 185	399 706	461 337	441 409
30.20.	Maa- ja elintarviketalous	1 770 741	1 763 863	1 763 739	1 763 639	1 763 747

Vuonna 2024 ja kehyskaudella 2025-2027 pääosa lukujen 30.10 sekä 30.20 määrärahoista liittyy vuonna 2023 käynnistyneen Suomen CAP-suunnitelman 2023—2027 ja sitä täydentävien toimenpiteiden rahoitukseen Manner-Suomessa. CAP-suunnitelman päätavoitteita ovat aktiivisen ruuantuotannon turvaaminen, maatalouden ilmasto- ja ympäristöviisaus sekä uusiutuvan maaseudun elinvoimaisuuden vahvistaminen. Tukikokonaisuuden määrärahat on budjetoitu momenteille:

30.10.40 Maatalouden aloittamis- ja investointiavustukset
30.10.41 Maaseutuelinkeinotoiminnan korkotuki
30.10.43 Eläinten hyvinvointikorvaukset
30.10.64 EU:n ja valtion rahoitusosuus alueelliseen ja paikalliseen maaseudun kehittämiseen
30.20.40 Maa- ja puutarhatalouden kansallinen tuki
30.20.41 EU-tulotuki ja EU-markkinatuki
30.20.43 Ympäristökorvaukset, luonnonmukainen tuotanto, neuvonta ja ei-tuotannolliset investoinnit
30.20.44 Luonnonhaittakorvaukset

Määrärahat on budjetoitu CAP-suunnitelman rahoitussuunnitelman ja toimenpiteiden arvioidun etenemisen mukaisesti. Vuosina 2025-2027 on huomioitu Orpon hallitusohjelman säästöt (yht. 137,5 milj. euroa) momentilla 30.10.64 (Alueellinen ja paikallinen maaseudun kehittäminen).

Vuodesta 2025 lukien nuoren viljelijän aloitustuen vuotuisen yrittäjätulovaatimuksen kevennykseen liittyen momentille 30.10.40 on osoitettu 1,2 milj. euroa Orpon hallitusohjelman mukaista lisärahoitusta.

Vuoden 2024 talousarvioesityksessä maaseutuelinkeinotoiminnan korkotuen (mom. 30.10.41) määrärahaksi ehdotetaan 40,0 milj. euroa, missä on korkotason noususta johtuvaa lisäystä 25,0 milj. euroa. Kehyskaudella tarkoitukseen on osoitettu 40 milj. euron vuotuinen määräraha.

Porotalouden edistämisen momentille (30.10.51) ehdotetaan vuodelle 2024 lisäystä 0,426 milj. euroa sisältäen valtakunnan rajoilla olevien poroesteaitojen rakentamiseen ja kunnossapitoon lisäystä yhteensä 0,726 milj. euroa sekä kertaluonteisen 0,3 milj. euron lisäyksen poiston. Vuosina 2025-2027 jatkuu 0,28 milj. euron lisärahoitus poroaitojen kunnostamiseen. Aitojen rakentamiseen on vuosille 2025-2026 osoitettu yhteensä 0,58 milj. euron lisämääräraha.

Valtionavustus 4H-toimintaan (mom. 30.10.55) pienenee 0,85 milj. eurolla, missä 0,35 milj. euroa on kertaluonteisen lisäyksen poistoa ja 0,5 milj. euroa momentin kehyksen määrärahatason alenemaa.

Ruokaviraston toimintamenot (mom. 30.20.01) kasvavat 0,525 milj. eurolla vuoteen 2023 verrattuna. Toiminnan vahvistamiseen on osoitettu vuosille 2024-2027 yhteensä 15,0 milj. euron määräraha, josta vuodelle 2024 on ehdotettu 5,0 milj. euroa. Vuodelle 2024 palkkojen tarkistuksiin on osoitettu 2,887 milj. euron määrärahaa ja julkisen hallinnon automaattiseen päätöksentekoon 1,2 milj. euroa. Toisaalta tietojärjestelmien kehittämiseen käytettävät määrärahat alenevan nettomääräisesti runsaat 8,7 milj. euroa vuodesta 2023 tietojärjestelmien kehittämishankkeille osoitetun valtiovarainministeriön tuottavuusrahoituksen suunnitelman mukaisesta vähenemisestä johtuen.

Eläinlääkintähuolto ja kasvintuhoojien torjunnan momentin 30.20.20 arviomääräraha alenee runsaat 2 milj. euroa, joka lähes kokonaisuudessaan johtuu salmonellakorvaksiin osoitetun tilapäisen määrärahan poistumisesta. Vuoden 2024 talousavioehdotukseen ei ole sisällytetty akuutin lintuinfluenssa tilanteen hoidon edellyttämiä määrärahoja. Niistä on tarkoitus päättää lisätalousarviomenettelyllä, kun vuoden 2024 lisämäärärahan tarve tarkentuu.

Ruokaketjun kehittämisen momentille (30.20.47) ehdotetaan 3,95 milj. euron lisäystä vuodelle 2024 sisältäen Orpon hallitusohjelman mukaisen 4,0 milj. euron lisämäärärahan elintarvikemarkkinatoimiin, kuten maataloustuotteiden kustannusindeksien tilastoinnin parantamiseen. Lisäksi selvitetään ruokapaneelin perustamista. Vuodesta 2025 lukien elintarvikemarkkinatoimiin on osoitettu 2,3 milj. euron suuruinen lisärahoitus.

Hallitusohjelman mukaisesti Maatilatalouden kehittämisrahastosta (Makera) myönnettävät avustukset siirretään valtiontalouden kehysjärjestelmän piiriin. Vuosina 2024—2027 Makeran avustusten arvioidaan olevan 10—11 milj. euroa vuosittain.

Maa- ja metsätalousministeriö
Jord- och skogsbruksministeriet

Taulukko HO 2023 -säästöistä

16.10.2023 VN/15624/2023

Liite B: Maa- ja metsätalous sekä hallinto				Vaikutus valtioon, milj. euroa						
Kohde	**Momentti/momentit**	**Toimenpiteet, mitä tullaan tekemään (lyhyesti)**	**Ajoitus (HE antaminen, voimaantulo jne)**	**2022/ 2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**Pitkän aikavälin vaikutus**
Valtionhallinnon sekä muiden julkisen sektorin toimijoiden toiminnan tehostaminen	30.01.28 Toimintamenosäästö JAKAMATON	Hallinnonalojen tuottavuusohjelmien valmistelu ja toimeenpano. Tuottavuusohjelmat sisältäisivät rakenteellisia toimia, tulojen lisäämistä, digitalisaation hyödyntämistä, toimitilojen käytön tehostamista sekä tehtävien priorisointia.	2025			3,1	9,3	18,1	18,1	18,1
Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan avustukset	30.10.40 Maatalouden aloittamis- ja investointiavustukset	Säästöt kohdentuvat kansallisesti rahoitettuihin biokaasu-, lannankäsittely-, ravinnekierrätys- ja hiilensidontainvestointitukiin.	2023	10,0	(6,0)	(4,0)				
Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan avustukset	30.10.44 Maatalouden ja maaseudun yritystoiminnan toimintaedellytysten turvaaminen	Kevään 2022 maatalouden huoltovarmuuspakettiin sisältyvän sika- ja siipikarjatalouden sekä puutarhatalouden EU:n kriisituen kansallisen täydennyksen määräraha.	2023	1,0	(1,0)					
Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan avustukset	30.10.50 Valtionapu maaseudun elinkeinojen kehittämiseen	Koko maan kattavaa neuvontaa harjoittavien yritysten ja muiden yhteisöjen valtionavustukset.	2024		1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Alueellinen ja paikallinen maaseudun kehittäminen	30.10.64 EU:n ja valtion rahoitusosuus alueelliseen ja paikalliseen maaseudun kehittämiseen	Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaa (2014- 2020) toteuttaviin kokonaan kansallisesti rahoitettuihin maaseutuyritysten energiainvestointeihin. Lisäksi kansallista rahoitusosuutta vähennetään vuosina 2025-2027 yhteensä 137,5 milj. euroa. Toimenpidekohtaisesta kohdennuksesta päätetään myöhemmin.	2023	10,0	0,0	28,1	54,8	54,6	54,6	54,6
Kosteikkoviljelyn tukeminen	30.20.42 Turvepeltojen ilmastotoimet	Kosteikkoviljelyn määräraha	2023	30,0						
Luonnonvara- ja biotalouden edistäminen	30.40.22 Luonnonvara- ja biotalouden edistäminen	Alennetaan rahoituksen tasoa.	2024		2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0
Tuki puuntuotannon kestävyyden turvaamiseen	30.40.44 Tuki puuntuotannon kestävyyden turvaamiseen	Erikseen päätettävät KEMERA/METKA -toimenpiteet.	2024		12,7	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0
Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan avustukset	30.40.46 Valtionapu Suomen metsäkeskukselle	Tasoleikkaus ao. vuoden kehysmäärärahasta	2025			2,0	2,0	2,0	2,0	2,0
Tuki joutoalueiden metsitykseen	30.40.47 Tuki joutoalueiden metsitykseen	Luovutaan joutoalueiden metsitykseen myönnettävästä tuesta (hoitopalkkiot jatkuvat aiemmin tehdyissä metsityksissä vuoteen 2033).	2024		4,3	4,9	5,2	5,4	5,4	5,4
Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan avustukset	30.40.62 Elinkeinokalatalouden edistäminen	Alennetaan valtionavustusten ja kehittämisrahoituksen tasoa. Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahaston (EMKVR) varoista osittain rahoitettavien meripolitiikaan ja ympäristökunnostuksiin liittyvien toimenpiteiden valtion rahoitusosuus.	2026				1,0	1,0	1,0	1,0
Yhteensä Maa- ja metsätalous				51,0	20,0	53,0	81,0	81,0	81,0	81,0
Yhteensä Hallinto				0,0	0,0	3,1	9,3	18,1	18,1	18,1
Yhteensä				51,0	20,0	56,1	90,3	99,1	99,1	99,1

Vuoden 2023 toisessa lisätalousarviossa peruutetaan/vähennetään seuraavat määrärahat:
- maatalouden aloittamis- ja investointiavustukset (30.10.40 (LTAII2022 ja TA2023), 10 m€)
- maatalouden ja maaseudun yritystoiminnan toimintaedellytysten turvaaminen (30.10.44 (LTAII2022, 1 m€)
- maaseutuyritysten uusiutuvan energian investointituen rahoitus (30.10.64 (LTAII2022), 10 m€)
- kosteikkoviljelyn määräraha (30.20.42 (TA2023), 30 m€)